LILIANE TASMOWSKI

În galeria străinilor îndrăgostiţi de limba română, un loc aparte ocupă Liliane Tasmowski. Ea vine dintr-o ţară în care româna a fost la mare cinste, datorită profesorului L. Mourin, tatăl spiritual al românişţilor belgieni. Am auzit-o de mai multe ori pe Liliane vorbind despre profesorul ei, cu admiraţia şi respectul cu care se vorbeşte despre personajele luminate venite din alte lumi.

Am cunoscut-o înainte de 1989, la un colocviu internaţional de lingvistică; m-a prezentat prietena noastră comună Maria Iliescu. M-a impresionat de la început vioiciunea ei de spirit, dorinţa de a afla lucruri noi despre limba română. Această stare de spirit m-a făcut să devin, chiar fără să mi-o ceară, un „furnizor al casei Tasmowski" pentru produsele lingvistice din România. Ne-am apropiat şi mai mult în urmă cu zece ani când, fiind în Franţa, am fost invitat de ea şi de José Traest, preşedintele Fondului de Cercetare Ştiinţifică al Comunităţii Flamande, la Bruxelles, pentru a discuta posibilitatea de a avea un acord de schimburi între Academia Română şi FWD, idee agreată de acad. V. N. Constantinescu, preşedintele de atunci al Academiei Române. Puţini ştiu astăzi că ea a fost sufletul şi scânteia acordului semnat câteva luni mai târziu la Bucureşti.

La Universitatea din Antwerpen (Anvers) a creat unul dintre cele mai puternice centre de învăţare a limbii române cu colaboratori apropiaţi pasionaţi de română: Martine Coene (vorbeşte perfect româneşte; la pronunţarea numelui ei Liliane devenea veselă şi ultraserioasă) sau Tine van Hecke (aşa a fost de îndrăgostită de română încât s-a căsătorit cu un lingvist român stabilit la Antwerpen). La aceeaşi universitate, a creat la bibliotecă o secţie de română demnă de invidiat. Vorbea despre această secţie cu o plăcere, o bucurie pe care nu le putea stăpâni. În ultimii ani nori negri s-au abătut asupra secţiei de română, care au dus în final la eliminarea limbii române de la Antwerpen. Liliane n-a cedat; chiar după pensionare a găsit soluţii pentru a continua cercetările în domeniul limbii române. În cadrul Academiei flamande al cărei membru este, a iniţiat un proiect de cercetare, o gramatică a limbilor balcanice. Tenacitatea cu care îşi urmăreşte planurile ştiinţifice este tulburătoare, este una la care cu greu poţi rezista. Mă amuză cum vorbeşte acum despre acest nou proiect, chiar la prânzuri excelente oferite de ea sau de diverse instituţii (aşa făcea şi la mesele organizate de J. Traest, fapt care îl

LR, LVII, nr. 4, p. 559–561, Bucureşti, 2008

BDD-A652 © 2008 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:42:49 UTC)

amuza pe prietenul nostru comun). Dacă ai cumva de gând să zâmbeşti în astfel de cazuri, albastrul ochilor ei capătă culoarea închisă a apelor mării în furtună. Tasmowski a fost prezentă şi la diversele manifestări ştiinţifice de la noi (congrese, colocvii) şi a ţinut cursuri la Universitatea Bucureşti (1994, 1996). A acceptat să facă o conferinţă în ciclul „Limba română şi relaţiile ei cu istoria şi cultura românilor" pe care le organizez din 1995 la Academia Română. Titlul conferinţei „Trăsături neaşteptate ale limbii române" spune totul despre conţinutul ei, limba română privită din perspectiva unui specialist străin. La Antwerpen a organizat conferinţe cu teme româneşti, chiar dacă erau denumite romanice. Toate, impecabile. Activitatea sa a fost distinsă cu titlul de *profesor honoris causa* al Universităţii din Bucureşti, *doctor honoris causa* al Universităţii de Vest din Timişoara şi membru de onoare al Institutului de Lingvistică din Bucureşti.

Lucrările ei de limbă română au apărut atât în România (ele sunt cunoscute) cât şi în străinătate (colocviile de romanistică de la Regensburg 1990, Udine 2002, la congresele de romanistică, la Santiago de Compostela 1989, Zürich 1992, Bruxelles 1998, Aberystwyth 2004). Cele din străinătate le prezint la sfârşitul acestui portret. De cele mai multe ori faptele româneşti sunt discutate din perspectivă romanică. În ultimul deceniu a colaborat excelent cu Sanda Reinheimer Rîpeanu. Au ajuns să fie pentru mine, ca două surori siameze. Au scos două excelente volume de lingvistică romanică în care româna ocupă un loc meritat într-o comparaţie cu celelalte patru principale limbi romanice (franceza, italiana, spaniola, portugheza): *Pratique des langues romanes* I, Paris, 1997, II. *Les pronoms personnels* 2005. Cele două au realizat idealul preconizat de cei doi maeştri ai lor, Iorgu Iordan şi Louis Mourin, pentru care scopul lingvisticii romanice comparate era să dea o nouă dimensiune de explicare a faptelor romanice. S-a ocupat de sintaxă, semantică şi pragmatică, dar şi de morfologie şi lexicologie. Metodele utilizate nu sunt totdeauna tradiţionale, fapt ce a atras angliştii din Bucureşti. În ultimii ani s-a „îndrăgostit" de un text vechi românesc *Evangheliarul de la Sibiu*.

Entuziasmul inepuizabil aparţine structurii de adâncime a Lilianei. El apare şi în evocările tinereţii ei, când a crescut trei copii. Este fericită şi când vorbeşte de familia sa: ritmul frazei este când rapid, agitat, dacă se referă la întâmplări obişnuite, când lent, cu pauze pe care le interpretez ca semne de întrebare, dacă este vorba de fapte preocupante. Un amestec între cele două stiluri găsim când este vorba de Laurent, frumosul ei soţ, „domnul Pipă", cum l-am numit în urmă cu câţiva ani când fuma şi când mi-a dezvăluit farmecul celebrei beri belgiene „Westmall-Triple". Nu pot uita căldura cu care m-a primit familia de Ryck. Este o mare fericire să ai astfel de prieteni.

Marius Sala

BDD-A652 © 2008 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:42:49 UTC)

LUCRĂRI DESPRE ROMÂNĂ PUBLICATE ÎN AFARA ROMÂNIEI

1987 *La réduplication clitique en roumain*, G. Plangg & M. Iliescu eds. *Rätoromanisch.*

1988 *Thématicité et possessivité en roumain*, în „Lingvisticae Investigationes", 12, 303–336 (cu Liliana Popescu).

1988 *Le complément du nom et le possessif*, în „International Journal of Rumanian Studies", 6, 91–93 (cu Liliana Popescu).

1989 *Cours de grammaire roumaine I*, Ghent, Communication & Cognition, 107 p.

1990 *Les adjectifs démonstratifs français et roumains dans la phrase et dans le texte*, Cadiot P & A. Zribi-Hertz dir. *Aux confins de la grammaire*, Langages 97, 82–100.

1992 *Infinitif et subjonctif après* a putea, a şti *et* a vrea *dans quelques textes roumains du 19 e siècle*. In Ernst G., P. Stein&B. Weber eds. *Die rumänische Sprache im 19 Jahrhundert*, Akten des Regensburgs Kolloquiums april 1990, Tübingen, Niemeyer, 261–270.

1993 *Entre anaphore et deixis: l'emploi des pronoms dans La chronique de Moldavie de Grigore Ureche*, în *Actes du 20 e congrès international de linguistique et philologie romanes* (Zürich), Tübingen, Francke, t. I, section I, 751–763.

1995 *Rodica. Structure horizontale et intertextualité*. In Renzi L. et alii eds. *Hommage à Al. Niculescu & à Fl. Dimitrescu* (cu Ileana Oancea). Padova, Unipress, 958–974.

1997 *Le démonstratif roumain en contexte*. In Lorenzo R. ed. *Actas do XIX Congreso Internacional de Linguística e Filoloxía Románicas.* La Coruña, 229–238.

2000 *Last resort strategies in DP: Article Reduplication in Romanian and French* (Y. D. Hulst, M. Coene & L. Tasmowski), *In* V. Motapanyane ed., *Studies in Romanian Syntax*, Leiden, Elsevier, 135–176.

2002 *Het identiteitsoxymoron in Mortua est!* (cu I. Oancea). In Perie et alii eds. *Identiteit*. Huldeboek S. Alexandrescu, Delft, Eburon, 19–31.

2003 *L'emploi des pronoms personnels en ancien roumain dans les traductions des Actes des Apôtres*. In Ferro T. ed. *Romania a Romania*, Udine, Forum, 63–81.

De Pintelaan 287, B-9000, Gent, Belgia

BDD-A652 © 2008 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:42:49 UTC)